

33. gr.

Samþykkt þessi öðlast gildi 1. mars 1909.

68

24. júní

Samþykkt þessi er hjermeð staðfest og birt til eftirbreytni öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Í stjórnarráði Íslands, 24. júní 1908.

H. Hafstein.

Jón Magnússon.

Auglýsing

69

24. júní

um staðfesting stjórnarráðsins á

heilbrigðissamþykkt fyrir kaптúnið Þingeyri í Vesturísafjarðarsýslu.

Samkvæmt lögum 10, nóvbr. 1905 um heilbrigðissamþykktir fyrir bæjar- og sveitafjelög er hjermeð staðfest eftirrituð heilbrigðissamþykkt fyrir kaптúnið Þingeyri í Vesturísafjarðarsýslu, sem samin hefir verið af sýslunefndinni í nefndri sýslu.

I. Almenn ákvæði.

1. gr.

Samþykkt þessi gildir fyrir kaптúnið Þingeyri ásamt þurrabúðarhúsunum innan að Vegamótum, að því húsi meðtöldu.

2. gr.

Hreppstjóri er formaður heilbrigðisnefndarinnar. Auk hans eiga sæti í nefndinni einn maður, er hreppsnefnd kýs til þriggja ára, og annar, er sýslunefnd tilnefnir af íbúum kaптúnsins til jafnlangs tíma.

3. gr.

Formaður kveður nefndina á fund, þá er honum þykir þurfa eða hinir tveir nefndarmennirnir eða hjeraðslæknir óska þess, þó eigi sjaldnar en þrisvar á ári, í marsmánuði, í júnímánuði og í októbermánuði. Hann ákveður fundartíma

69 og fundarstað, ritar í fundarbók gerðir nefndarinnar, hefir á hendi brjefaskriftir og annast um að fyrirskipunum nefndarinnar sje hlýtt. Hann getur neitað að framkvæma ályktanir nefndarinnar, en skal þá tafarlaust skjóta málinu til sýslumanns.

Hjeraðslæknir og sýslumaður eiga heimting á að sitja fundi nefndarinnar og taka þátt í umræðum, en ekki hafa þeir atkvæðisrjett. Formaður skal boða þeim fundinn í tæka tíð.

Ritfangakostnað og kostnað, er leiðir af brjefaskriftum, skal greiða úr hreppsjóði eftir reikningi.

4. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa gætur á að heilbrigðissamþyktin sje haldin og henni hlýtt í öllum greinum.

Nefndinni skal heimilt að rannsaka eða láta rannsaka alt það, er um ræðir í þessari samþykt, eða mikla þýðingu hefir fyrir heilbrigði manna hvort heldur er á almannafæri eða einstakra manna eign.

Einu sinni á ári skal nefndin skoða allar eignir á því svæði, sem samþyktin nær yfir, og er henni heimilt að skifta þessu starfi milli nefndarmanna. Ef nokkur einn nefndarmanna, annar en formaður, krefst inngöngu í hús manna til skoðunar í umboði nefndarinnar, þá skal hann hafa í höndum skriflegt umboð frá formanni nefndarinnar.

Heilbrigðisnefndin skal færa í eina bók alt það, er hún finnur aðfinsluvert samkvæmt þessari samþykt, og skal hún skriflega skipa þeim, er í hlut eiga, fyrir um, hvað þeir eigi að gera til umbóta, ella tilkynna sýslumanni, ef um brot er að ræða á samþyktinni.

5. gr.

Ef heilbrigðisnefndin telur nauðsynlega einhverja þrifnaðarbót eða heilbrigðisráðstöfun, sem hefir í för með sjer útgjöld úr hreppsþjóði, þá skal hún leggja mál það fyrir hreppsnefnd og fara fram á, að fje sje veitt. Nú neitar hreppsnefnd slíkri fjárveitingu, og er þá heilbrigðisnefnd heimilt að skjóta málinu til sýslunefndar.

II. Um íbúðarhús.

6. gr.

Öll hús, sem notuð eru til íbúðar, skulu vera svo gerð, að unt sje að halda þeim hreinum; gluggar skulu vera á hjörum, að minsta kosti einn í hverju herbergi, nema önnur loftræsting sje viðhöfð, og trjególf í öllum íbúðarherbergjum.

Heilbrigðisnefnd má heimta af leigjanda eða eiganda húss, að ræstuð sje herbergi, sje þau svo óhrein, að nefndin álti húsbúum hættu búna.

7. gr.

69

24. júní.

Nú er íbúðarhús svo illa gert, hrörlegt eða þröngt, að heilbrigðisnefnd álitur heilsu manna hættu búna af íbúðinni, og getur nefndin þá bannað íbúðina. Skal þá nefndin tilkynna húseiganda bannið skriflega og færa rök fyrir og skal þá fólkið fara úr húsinu á tveggja mánaða fresti frá tilkynningardegi, verði húsið eigi bætt á þeim tíma, svo að nefndinni þyki viðunandi. Þó er húseiganda frjálst innan átta daga að skjóta úrskurði nefndarinnar til sýslumanns, en hann leitar álots hjeraðslæknis og leggur úrskurð á málið svo fljótt sem verða má.

8. gr.

Kjallara má eigi nota til íbúðar án leyfis heilbrigðisnefndar. Kjallara undir íbúðarhúsum skal verja því, að vatn standi í þeim nokkurn tíma.

III. Um skóla.

9. gr.

Heilbrigðisnefnd skal skoða öll skólahús og skólstofur, hvort heldur eru opinber eign eða einstakra manna, að minsta kosti tvisvar til fjórum sinnum á ári, eftir því sem henni þykir þurfa.

Hver sá er tekur til kenslu 5 börn eða fleiri, er skyldur að tilkynna heilbrigðisnefnd, hvar hann ætli að kenna.

Hver kenslustofa skal vera svo stór, að 80 rúmfet að minsta kosti komi á hvert barn. Gólf í kenslustofum skal þvo á hverjum degi, en ekki sópa.

10. gr.

Verði heilbrigðisnefnd vör við að nemendur eða kennari hafi einhvern næman sjúkdóm, skal hún tilkynna það hjeraðslækni og tilgreina nöfn og heimili þeirra, er sjúkir eru. Hafi skólakennari eða nemandi berklaveiki og læknir álitur, að um sóttnæmishættu sje að ræða, getur heilbrigðisnefnd bannað að nemandinn eða kennarinn komi í skólann, þar til er sóttnæmishættan er afstaðin að dómi læknis. Holdsveik börn mega ekki ganga í skóla, nje holdsveikir menn fást við kenslu. Um aðra næra sjúkdóma fer eftir áliti hjeraðslæknis í hverju einstöku tilfelli.

IV. Um bókunarhús.

11. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa gát á bókunarstofum í kaupúninu og skipa bókurum að þvo gólf og veggj hvenær sem óhreint er. Þeir menn mega ekki

69 vinna að brauðagerð, er lungnataeringu hafa, nje nokkurn annan næman sjúk-
24. júní. dóm, eða opin sár eða útbrot á höndum eða handleggjum. Deig má ekki hnoða með fótum. Öll tóbaksnautn er bönnuð í bökunarstofum, og enginn má sofa í stofunum.

V. *Um verslunarbúdir og fl.*

12. gr.

Verslunarbúdir, fundarhús og hús, sem notuð eru til skemtunar, skulu þvegin hátt og lágt að minsta kosti einu sinni á ári og gólf í þeim húsum á hverjum morgni, ef þau eiga að notast að deginum. Í verslunarbúðum, skólum og öllum þeim húsum, sem notuð eru til opinberra mannfunda, skulu vera nægilega margir hrákadallar, er festir sje á veggri eigi nær gólfi en tvö fet og skulu þeir vandlega hreinsaðir á hverjum morgni. Verði kirkja bygð í kaupúninu, gilda hinar sömu reglur fyrir hana. Í skólum, kirkjum og fundarhúsum skal loftræsing vera svo sem heilbrigðisnefnd ákveður.

VI. *Um frá-ræslu.*

13. gr.

Eldhússkolp og þvottaskolp má ekki láta síga í jörð svo nærri íbúðarhúsum að hætta sje á að það saurgi jarðvegin undir húsinu. Skal veita öllu skolpi í opnum eða lokuðum ræsum burt frá húsinu, svo langt sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa.

Öll skolpræsi, hvort heldur er á almannaferi eða á einstakra manna eign, skulu vera svo víð og hallajöfn, að hvergi komi pollar eða vilpur og hvergi flói út úr þeim, og skal hreinsa þau svo oft, að eigi leggi ódaun úr þeim.

Telji heilbrigðisnefnd nauðsynlegt, að vatnsheldur botn sje gerður í ræsi, getur hún heimtað slíka aðgerð.

Undantekning frá ræsagerðinni má heilbrigðisnefndin gera, ef viðkomendur heldur kjósa að bera skolp svo langt burtu, að heilbrigðisnefnd álitur hættulaust.

14. gr.

Ef ræsi er gert á opinberan kostnað, skulu þeir, er hús eiga þar nærri, skyldir að gera skolpræsi hver frá sínu húsi úti það ræsi, og skulu þau eigi miður gerð en aðalræsið.

Skyldir skulu eigendur blautfisks- og lýsisbræðsluhúsa að gera ræsi frá húsum þessum, ef heilbrigðisnefnd álitur þess þörf.

VII. Um vatnsból.

69

24. júní.

15. gr.

Öll vatnsból skal verja hverskonar óhreinindum; er bannað að láta í þau fara eða að þeim koma rensli úr skolpræsum, forum, haugstæðum, salernum eða peningshúsum og má eigi láta í þau eða nærri þeim neinskonar saurindi, sorp, slor eða hræ og ekki þvo í þeim eða fast við þau, hvorki fatnað, fisk, ull nje neitt það annað, er óhreinkar vatnið eins fyrir því, þótt um straumvatn sje að ræða; bannað er og að leggja húðir í bleyti í vatnsból eða nærri þeim.

16. gr.

Brunn má ekki hafa nær haugum, forum eða salernum en svo, að milli-bilið sje 15 álnir.

Nú vill einhver gera nýjan brunn eða breyta gömlum brunni og skal hann tilkynna það heilbrigðisnefnd, en hún skal leggja dóm á vatnið þá er grefti eða brunni er lokið, hvort nýtilegt er og hafa gætur á, að brunnurinn sje gerður á þann hátt, er hjer segir:

Sje brunnur boraður og járnleggir settir niður, skal gæta þess að sam-skeytin milli leggjana sje vatnsheld.

Sje brunnur grafinn, þá skal hlaða hann upp að innan úr höggnu grjóti eða hörðum steini og líma stein við stein með steinlími og skal hleðslan þannig gerð svo langt að neðan, sem heilbrigðisnefnd þykir þurfa, en þó aldrei skemur en nemi 2 álnum. Í stað slíkrar hleðslu má heilbrigðisnefnd leyfa að hafa stein-steypu. Niður með hleðslunni að utan skal þá láta einhverskonar límkendan leir og skal það lag vera 1 al. á þykt. Hleðslan skal ná $\frac{1}{2}$ al. eða meira upp úr jörðunni og út frá brunnbarminum skal leggja eða steypa steinkraga og skal hann vera að minsta kosti $1\frac{1}{2}$ al. á breidd og halla út frá brunnopinu.

Yfir brunnopinunni skal vera vatnsheldur hlemmur, og skal taka vatnið úr brunnum með dælu, er gangi upp í gegnum miðjan hlemminn, en upp með dælunni skal ganga strompur með hatti yfir, svo loft geti komist að vatninu.

Þar sem strjálbyggt er og engin óhreinindi í nánd, má heilbrigðisnefnd leyfa að brunnar sjeu gerðir úr grjóti, án steinlíms, og vatnið dregið upp í fötu. Utanum opna brunna skulu jafnan vera grindur, er sje að minsta kosti $1\frac{1}{2}$ al. á hæð.

17. gr.

Heilbrigðisnefnd getur bannað að taka neysluvatn úr brunni eða öðru vatnsbóli um stundarsakir, ef hún álitur vatnið óheillnæmt.

Leiði læknisrannsókn í ljós, að vatnið sje skaðvænt og ekki er unt að gera við vatnsbólið, svo að vatnið verði ósaknæmt, þá skal heilbrigðisnefnd skipa eiganda að moka ofan í brunnum og fylla hann svo, að engu vatni verði úr honum náð.

VIII. *Um peningshús, hauga og forir.*

18. gr.

Stórgripi eða sauðfje má ekki hafa í mannahúsum.

19. gr.

Vilji einhver reisa peningshús eða gera for, haugstæði eða haugshús, skal hann gera heilbrigðisnefnd aðvart áður en hann byrjar verkið og skal hún gæta þess, að haldin sje fyrirmæli þau, er hjer fara á eftir:

Ekkert peningshús má setja nær vatnsbóli en nemi 15 álnum. Fjós má ekki setja nær íbúðarhúsi nje alfaravegi en nemi 10 álnum. For má ekki gera og ekki hafa nær alfaravegi eða íbúðarhúsi en nemi 10 áln., og ekki nær vatnsbóli en 15 álnum. Forarveggir skulu jafnan ná $\frac{1}{2}$ al. eða meira upp úr jörð og skal hafa yfir hverri for sterkan hlera, svo að örugt sje um, að menn eða skepnur geti eigi fallið ofan í forina.

Standi hús þjett saman getur heilbrigðisnefnd bannað mykjuhauga og haugshús og heimtað, að forir sjeu gerðar úr grjóti og steinlími, svo að þær sjeu vel vatnsheldar, bæði botn og veggir.

20. gr.

Valdi peningshús, haugstæði eða forir, sem eldri eru en þessi samþykt, miklum óþrifnaði, má heilbrigðisnefnd beita fyrirmælum undanfarandi greinar, en heimilt er þá viðkomanda að skjóta fyrirskipun nefndarinnar undir úrskurð sýslumanns, en hann skal leita álits hjeraðslæknis og því næst kveða upp úrskurð svo fljótt sem verða má.

IX. *Um salerni.*

21. gr.

Hverju íbúðarhúsi skal fylgja sjerstakt salerni, er sett sje á þeim stað, sem heilbrigðisnefnd ákveður í hverju einstöku tilfelli. Gólf í salerni skal vera steinsteypt eða úr hefluðum og plægðum gólfborðum og liggi gólfíð hærra en jarðvegur í kring. Hafa skal í því saurkagga vel vatnsheldan, er falli fast að setunni. Hafa má salerni innanhúss í sjerstökum klefa, ef góður loftsúgur er í klefanum og saurilátin tæmd daglega. Ef vatnsheld for er hjá húsi, má hafa salerni yfir henni þannig, að saurindin fari jafnóðum í forina, en loftræsing skal þá vera góð í salerninu.

22. gr.

Í salernum skal seta og gólf jafnan vera vel hrein og saurilátin tæmd jafnskjótt og þau fyllast. Heilbrigðisnefnd skal segja fyrir, hvar láta megi saur úr salernum.

23. gr.

Ef engin salerni fylgja húsum þeim, er eldri eru en samþykkt þessi eða þau eru illa gerð eða óþrifleg, þá getur heilbrigðisnefnd heimtað af húseigendum, að þeir geri ný salerni samkv. 21. gr.

Þeir sem halda daglaunafólk, skulu skyldir að hafa salerni svo mörg eða stór, sem heilbrigðisnefnd álitur nægja, og gilda hinar sömu reglur um frágang þeirra sem annara salerna.

69
24. júní.X. *Um sorp og önnur óhreinindi.*

24. gr.

Sorphauga og sorpgryfjur má eigi hafa nær íbúðarhúsum nje vatnsbólum en nemi 15 álnum. Flytja skal burtu alt sorp, að minsta kosti tvisvar á ári, vor og haust.

Heilbrigðisnefnd getur heimtað, að sorpi og ösku sje safnað í laus ílát úr málmi og flutt burtu jafnóðum og þau fyllast á þann stað, er hún tiltekur.

25. gr.

Það er skylda sjómanna að varpa öllu slori, hausum og dálkum í sjóinn, ef þessu er ekki safnað í gryfjur á þeim stöðum, sem heilbrigðisnefnd tiltekur, borið á tún eða hagnýtt á annan hátt.

Formenn eða skipstjórar bera ábyrgð á, að þessu ákvæði sje hlýtt.

26. gr.

Ef óhreinindi safnast fyrir, svo að fýlulykt eða daunilt rensli fer út á alfaraveg eða inn á eign þeirra, sem næstir búa, getur heilbrigðisnefnd skipað þeim, er óþrifnaðinum veldur, að flytja óhreinindin tafarlaust burtu.

27. gr.

Hver sá iðnaður, sem óþrifnaður fylgir eða óhollusta, svo sem lýsisbræðsla, sútun, fiskþvottur o. s. frv., skal vera háður eftirliti heilbrigðisnefndar og fyrir-mælum hennar, að því er hreinlæti snertir, bæði utan húss og innan.

XI. *Um slátrun.*

28. gr.

Slátrun á sauðfje fari fram á afviknum stað, og sje háð eftirliti heilbrigðisnefndar. Ávalt skal hafa á blóðvelli sjerstakt ílát fyrir sulli og skulu þeir

69 brendir að kveldi hvers slátrunardags eða grafnir, að minsta kosti alin í jörð 24 júní. niður.

XII. Um matvöru.

29. gr.

Heilbrigðisnefnd skal hafa eftirlit með því, að ekki sé höfð á boðstólum matvara er sje svikin, skemd eða skaðleg heilsu manna, og skal henni heimilt að taka í búðum kaupmanna fyrir gangverð, sýnishorn af hverri matvöru, er hún telur líkur til, að sje svikin, skemd eða skaðleg og láta rannsaka hana á efnarannsóknastofunni í Reykjavík og skal kostnað þann greiða úr sveitarsjóði.

Nú þykir heilbrigðisnefnd og héraðslækni mikil líkindi til, að matvara sje óholl til manneldis og má banna seljanda að láta hana fala, þar til er álit rannsóknastofunnar í Reykjavík er kunnugt orðið, og sé það í þá átt, að varan sje skaðleg, má banna seljanda að selja hana til manneldis.

Kjöt af veikum skepnum eða sjálfdaudum má eigi selja til manneldis nema hjeradslæknir eða dýralæknir álití það hættulaust.

XIII. Um næma sjúkdóma.

30. gr.

Þá er lögskipuðum vörnum er haldið uppi gegn næmum sjúkdómi, skal heilbrigðisnefndin aðstoða héraðslækninn við sóttvörnina.

Ef alvarlega næmur sjúkdómur kemur upp á svæði því, sem samþykktin nær yfir, er heilbrigðisnefnd heimilt í samráði við héraðslækni að setja um stund strangari fyrirmæli en í samþykkt þessari felast um hreinlæti utan húss og innan, burtflutning á óhreinindum o. s. frv.

XIV. Um kirkjugarða.

31. gr.

Verði gerður kirkjugarður í kaupúninu eða stækkaður, skal leita álits heilbrigðisnefndar og getur hún heimtað, að garðstæðið sé þurkað með lokræsum ef það er raklent, svo að vatn komi upp í grafirnar nokkuru sinni. Vatnsból skulu eigi nær kirkjugarði á jafnsljettu eða undan brekku en nemi 100 álnum.

Svo fljótt sem því verður viðkomið, skal láta kirkjugarðinn vallgróa.

XV. *Um sektir*69
24. júní

32. gr.

Ef menn brjóta samþykkt þessa eða vanrækja á settum fresti nokkura þá fyrirskipun, er heilbrigðisnefnd setur samkvæmt henni, þá varðar það sektum, frá 5—200 króna, er renna í sveitarsjóð. Kjósi heilbrigðisnefnd heldur að láta vinna verk það, er vanrækt hefir verið á kostnað þess, er verkið átti að vinna, þá er það henni heimilt, og skal þá greiða kostnaðinn til bráðabirgða úr sveitarsjóði, en síðan taka hana lögtaki hjá þeim, er sekur er.

33. gr.

Samþykkt þessi öðlast gildi 1. mars 1909.

Samþykkt þessi er hjermeð staðfest og birt til eftirbreytni öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Í stjórnarráði Íslands, 24. júní 1908.

H. Hafstein.

Jón Magnússon.

Reglugjörð

70
26. júní

til bráðabirgða fyrir kennaraskólann í Reykjavík.

I. kafli.

Um markmið skólans og skipun.

1. gr.

Það er markmið skólans að veita nemendum bæði almenna mentun og sjermentun í því, sem tilheyrir uppeldi barna og kenslu.

2. gr.

Í skólanum eru þrjár ársdeildir og er hann jafnt fyrir konur sem karla.